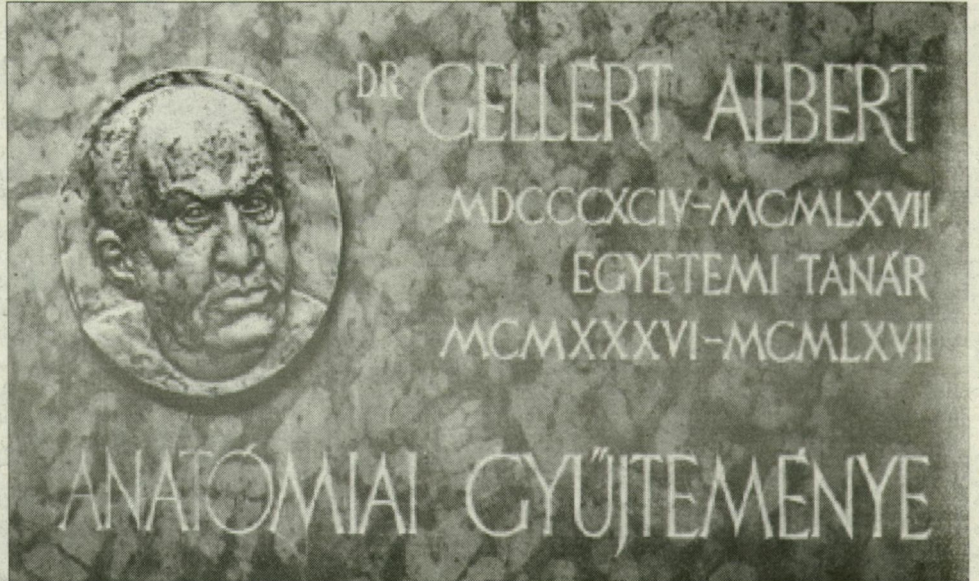

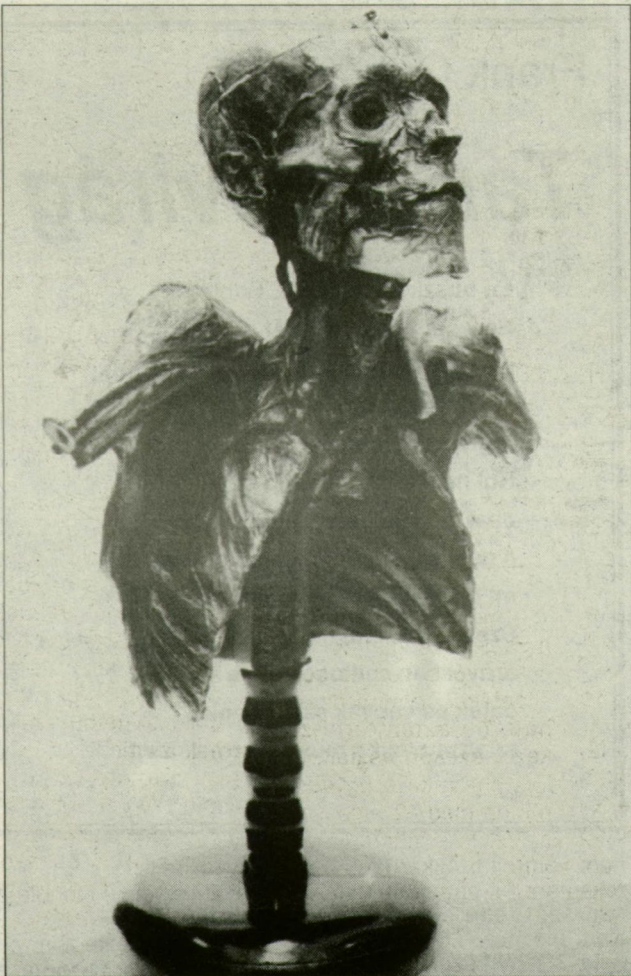

Az Anatómiai Intézet „kincsei”

A Szegeden végzett orvosokon, biológia szakos tanárokon kívül kevesen tudják, hogy a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Anatómiai Intézete Európa-szerte páratlan múzeummal büszkélkedhet. A gyűjteményt Gellért Albert professor, az intézet egykori vezetője hozta létre, akinek idén ünnepeljük születésének századik évfordulóját. Ez adta az alkalmat, hogy a várostörténeti szempontból is jelentős múzeumot és az emberbarátságáról, segítőkészségéről és puritánságáról híres professzort olvasóinknak is bemutassuk.

A száz éve született Gellért professor emléktáblája a gyűjtemény bejáratánál, az Anatómiai Intézetben

Mumifikált anatómiai torzó, a feltöltött erek kipreparálásával. (Fotók: Hárs László)

Mint Liposits Zsolt professzortól, az intézet mostani vezetőjétől megtudtuk, bár a gyűjtemény elsősorban az orvostanhallgatók képzését szolgálja, gyakran érkeznek látogatók a megtekintésére. Elsősorban szakmai érdeklődőket fogadnak, de ha időben előre kérik, akkor rendhagyó biológiaóra középiskolásokat is szívesen látnak.

Az anatómiai múzeum nem századunk találmánya. Felix Platter baseli orvosprofesszor már a XVI. században nyitott egy ún. anatómiai bemutatótermet, ahol nyilvános boncolást is végzett. 1597-ben a németalföldi Leiden városa létesített „anatómiai színházat”, ahol nyaranta emberi és állati csontvázakat állítottak ki, ahogyan később a természetrajzi múzeumokban vált szokássá. Az anatómiai bemutatótermek az orvosképzés tantermeiként szolgáltak, de több városban előfordult, hogy ezek az egyetemi előadások társadalmi eseménnyé, szinte színházi előadásokká váltak,

amelyekre csak beléptidő fizetése ellenében lehetett bejutni.

A szegedi anatómiai múzeum létrehozója, Gellért Albert 1894 februárjában született a székelyföldi Pókán. Orvosi diplomát 1925-ben a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen szerzett, de már közvetlenül az egyetem Szegedre telepítése után, 1921-től megbízott tanársegédként tevékenykedett a Leíró- és Tájékonctani Intézetben Davida Leó, majd Davida Jenő professzorok irányítása mellett. Az 1932-33-as tanévben magántanári képesítést nyert tájkonctanból, és még ugyanabban az évben megbízott igazgatóként irányította a Leíró- és Tájékonctani, valamint a Szövet- és Fejlődéstani Intézeteket. 1936 júliusában kapta meg az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári, majd 1940 októberében a

rendes tanári kinevezést.

Gellért professor energiát nem kímélve rakta le intézetének alapjait, tudományos elkötelezettségét híven tükrözte az 1936 novemberében tartott székfoglaló előadásának gondolata: „A tudományok művelése, azok előbbrevitele az egyetemi tanári positio alapvető kritériuma. Talán szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy Hazánkkal, Nemzetünkkel és Alma Materünkkel szemben ez bennünk állandóan élő kötelesség...”

A harmincas években több alkalommal tett tanulmányutat a párizsi Összehasonlító Anatómiai Laboratóriumban, valamint Grazban és Bécsben. Tudományos kutatói munkássága kezdetben a vázrendszer, valamint a májvénák hemodinamikai folyamatainak elemzésére irányult. Később a vegetatív idegrendszer kutatásával foglalkozott, de maradandó érdemeket szerzett a nyirokrendszer vizsgálatának terén is. Összehasonlító anatómiai és szövettani kutatásainak eredményeit egy német nyelven írt monográfiában összegezte.

Az intézetében kibontakozott tudományos műhely tanítványaira is serkentően hatott, és az ott folyó idegtudományi kutatások hazai és nemzetközi elismeréséhez vezetett. Gellért professor életpályáját – a tudomány művelése mellett – áthatotta az oktatás hatékonyságát egyre

növelő cselekvő erő. Professzor elődeinek oktatói hitvallását követve nagy gondot szentelt oktató preparátumok készítésére. A bécsi Hochstetter-iskolában akkoriban tartott székfoglaló előadásának gondolata: „A tudományok művelése, azok előbbrevitele az egyetemi tanári positio alapvető kritériuma. Talán szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy Hazánkkal, Nemzetünkkel és Alma Materünkkel szemben ez bennünk állandóan élő kötelesség...”

Gellért professor tanársegédje és szakmailag magas szintű oktató anyag is, amely a modern radiológiai anatómia korszakában is megtartotta értékét, mert a bonyolultabb anatómiai viszonyok térbeli szemléltetése révén hasznos segítséget nyújt a tárgy elsajátításához és oktatásához.

Gellért professor tanársegédje és szakmailag magas szintű oktató anyag is, amely a modern radiológiai anatómia korszakában is megtartotta értékét, mert a bonyolultabb anatómiai viszonyok térbeli szemléltetése révén hasznos segítséget nyújt a tárgy elsajátításához és oktatásához.

mind nehezebb terheket ró. E gyors fejlődésnek természetesen követelménye a hallgatóság részéről elsajátítandó anyag bővülése. Igen megfontolandó tehát, hogy a mai tanítási rendszer mellett rendelkezésünkre álló időt célszerű beosztással és a minél megfelelőbb segédeszközök igénybevitelével tudjuk a fiatal orvosgeneráció hasznára fordítani. Minden nemzet létevére, hogy intellektuális elemi hivatásuk terén olyan nívout érjenek el, hogy a nagy világversenyben le ne maradjanak. Csak céltudatos munkával lehet könnyíteni e tárgyak elsajátítását, és leküzdeni a nehézségeket, valamint azonos téves felfogást, amely szerint az anatómia száraz, színtelen adathalmaz, amelynek csak töredék részére van szüksége a gyakorló orvosnak. Ha az összes tudományok perspektívájából nézzük a morfológiának a legpontosabban kidolgozott és ismert ágát, akkor minden anatómiai képlet élővé, érdekessé válik előttünk.”

Sokkal méltóbb körülményeket érdemelne a gyűjtemény, de azt nem szeretnénk, ha az intézetünk hatásköréből kikerülne – mondja Liposits professzor. – Egyrészt, mert szerves részét kell képeznie az orvostanhallgatók oktatásának, másrészt pedig azért, mert ezeket a preparátumokat megfelelően karban kell tartani. Ezek a képletek

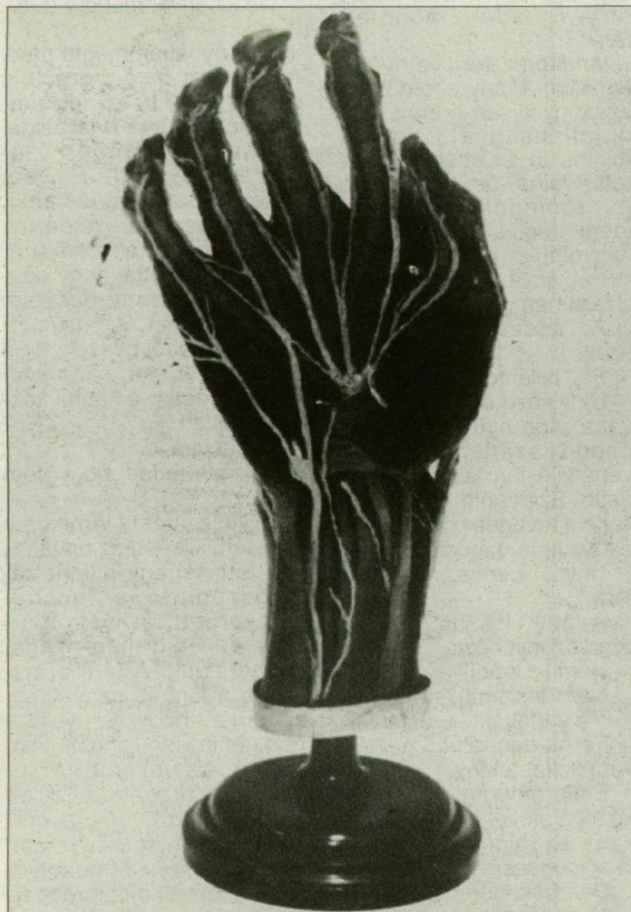
művészi szinten preparáltattak, ilyeneket nem lehet néhány óra alatt készíteni, ehhez egy élet munkája kellett.

– Hogyan készültek ezek a preparátumok?

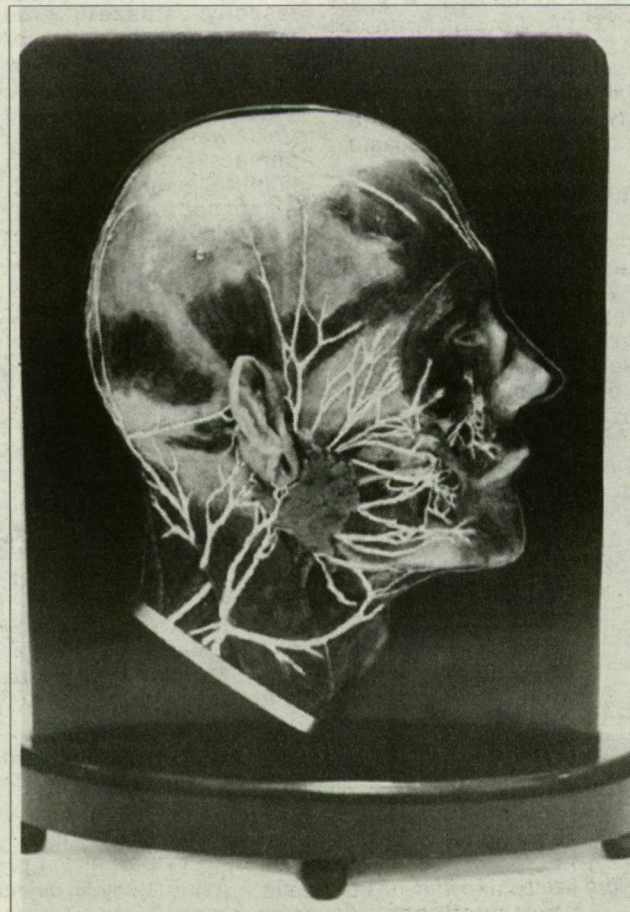
– Az adott régiót vagy szervet fixáló oldatba helyezték, majd víztelenítették, alkoholfürdő után benzinfürdőbe került, végül paraffinba átitatták. Miután a paraffin megszilárdult, s a felesleget eltávolították róla, akkor következett a „művészi” munka, amely során az adott szerv végső formáját kialakították. A Gellért professor által meghonosított módszer a legmodernebbnek számított a maga korában. Érdekességként megjegyezném, hogy néhány évvel ezelőtt Németországban egy új eljárással gumiszervű, ugyancsak időálló preparátumokat sikerült készíteni, főként agyi, központi idegrendszeri struktúrákat próbáltak így megmenteni oktatás céljából az utókoroknak. Azokat bátran a hallgatók kezébe lehet adni. Gellért professor és munkatársainak preparátumai annyira egyedülállóak, pótolhatatlanok, hogy a hallgatóink is csak üvegen keresztül tanulmányozhatják.

H. Zs.

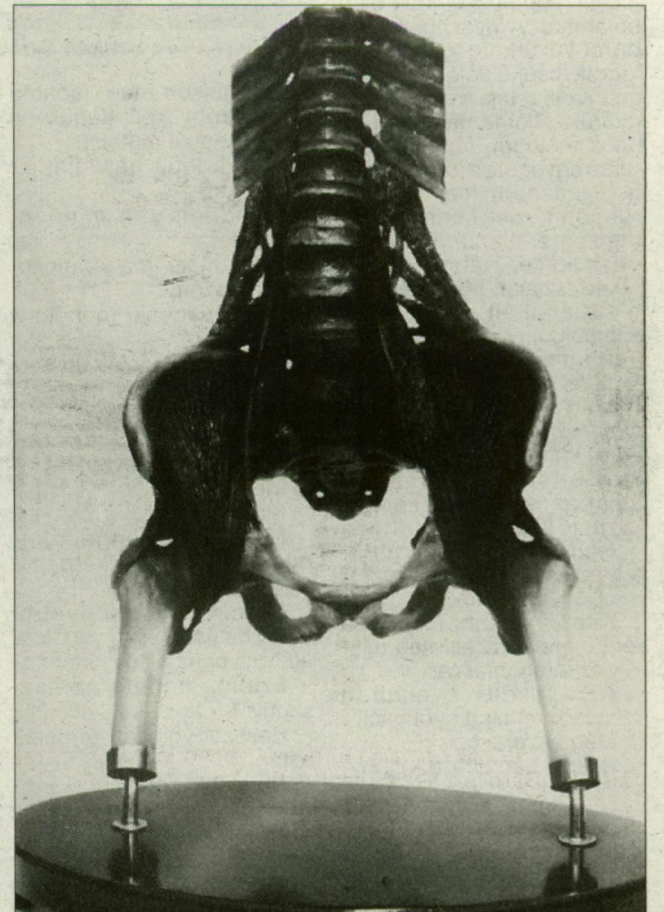
Cikkünk dr. Liposits Zsolt megemlékezésének felhasználásával készült, amely Gellért professor születésének centenáriumi ünnepségén hangzott el.

A kéz idegellátása és izmai

A nyak és a fej izmai és preparált idegei

A medence és a gerinc ízületes és izmos kapcsolata